Biografia termenului «academie» în limba română: de la procese denominative la practici sociale[1]

Luminița DRUGĂ, Nadia-Nicoleta MORĂRAȘU*

Keywords: *academy*; *denominative unit*; *institutional referents*; *social practices*; *Romanian*

1. Termenul «academie» – definiție și accepții

1.1. Primele atestări ale termenului

În funcție de gradul de acribie al autorilor, primele sensuri consemnate în dicționare sunt, în primul rând, cele referitoare la originea grecească a termenului «academie». Cu o primă atestare în opera eminesciană – „Fusese chemat de Domnul Moldovei ca dascăl de matematică și filosofie la *Academia* din Socola” (Eminescu, *Nuvele*, p. 52, cf. *DLR*, s.v.) – lexemul «academie» a pătruns în limba română din limba greacă prin filieră franceză și în dicționarele românești sunt înregistrate între două și cinci sensuri. Una dintre cele mai complexe definiții, care cuprinde și ceea ce înseamnă și azi termenul «academie», o găsim în *Dicționarul Limbii Românești* al lui Scriban (1939):

> **academíe** f. (lat. *academía* și [greșit] *académia*, d. vgr. *akadémeia* și [greșit] *akademía*, grădina lui Academ, lîngă Atena, unde Platone își ținea cursurile; it. *académia*; rus. *akadémiĭa*). Societate de oameni de litere, știință sau arte: *Academia românească* (fals *română,* cu toate că chear [!] ĭa îșĭ zice așa!), *Academia franceză*, *Academia de muzică* (la Paris), Opera. Școală de pictură, de scrimă, de călărie și chiar și de croitorie. Diviziune universitară în Francia, unde-s 16 academiĭ, dirijate de câte un rector, asistat de câte un inspector de academie de fiecare departament al circumscripțiunĭ sale. În Germania, universitate care n’are toate facultățile. **Academia de medicină,** societate de medici la Paris, deosebită de institut. – *Academia românească*, înființată la 1867 și definitiv constituită la 1879, după modelul celeĭ franceze, are trei secțiunĭ (literară, istorică și științifică), cu 40 de membri ordinari și un număr oare-care de membri onorarĭ și corespondenți. **Academia mihăileană** a fost o școală înaltă (ceva mai mult de cît un liceŭ) înființată la Iași în 1835 supt Mihail Sturza. **Academia franceză**, fundată la 1634 de Richelieu (40 de membri), însărcinată cu redactarea Dicționaruluĭ. **Academia de Inscripțiunĭ și**

[1] Comunicare susținută, inițial, la simpozionul internațional ***Valențe europene ale românisticii actuale***, organizat de Institutul de Filologie Română „A. Philippide” – Filiala din Iași a Academiei Române și de Asociația Culturală „A. Philippide”, Iași, 21–23 septembrie 2016.

* Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău, România (lumidruga@yahoo.com, morarasu.nadia@ub.ro).

BDD-A31289 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:27 UTC)

Litere, fundată de Colbert la 1663 (40 de membri) care se ocupă de lucrări de erudițiune istorică saŭ arheologică. **Academia de Ştiințe morale şi politice**, creată de Convențiune (40 de membri), consacrîndu-se studiuluĭ chestiunilor de filosofie, economie politică, drept, istorie generală ș. a. **Academia de Ştiințe**, înființată la 1666 de Colbert (65 de membri), pentru studiu chestiunilor de matematică, chimie, fizică ș. a. **Academia de Arte frumoase** (40 de membri), compusă din pictori, arhitecți, sculptorĭ și muzicanțĭ, ale căreĭ secțiunĭ (create pe rînd de Mazzarini și Colbert) fură unite la 1876. Toate aceste cincĭ academiĭ franceze formează *Institutu.*

1.2. «Academie» – un semn lingvistic

Pornind de la ideea că un termen poate fi interpretat ca un semn lingvistic cu caracter tridimensional (Ogden, Richards 1923), în cazul semnului simbolic «academie», raportul cu obiectul/ referentul este stabilit printr-o convenție a comunității care utilizează semnul respectiv. În limba română, asemeni limbilor franceză și engleză, obiectul este, în principal, reprezentat de:

1. prima școală filozofică, înființată de Platon la Atena, care își ținea întrunirile în grădinile consacrate eroului Akademos;

2. înaltă instituție culturală, creată pentru a ajuta la progresul științei, al artei etc.; societate a unor oameni de cultură care se ocupă cu literatura, științele etc.;

3. școală superioară de nivel universitar, neîncadrată într-o universitate sau politehnică. [Gen. *-iei*. /cf. fr. *académie*, it. *accademia*, lat. *academia* < gr. a*kademia*, DN, s.v.].

Modul în care se stabilește referința în limba engleză însumează sensuri pe două direcții principale pe care le prezentăm în conformitate cu intrările terminologice din Oxford Dictionaries.

1. instituție de învățământ sau pregătire/instruire într-un anumit domeniu:

1.1 (arhaic) un loc de studiu;

1.2 (în Anglia) școală din mediul urban fondată de guvern sau de o persoană fizică/organizație privată, sprijinită de sponsori, dar care nu este sub jurisdicția autorităților locale;

1.3 (US&Scoția) școală secundară, mai ales una privată, în Statele Unite;

1.4 (Academia) prima școală filozofică, înființată de Platon la Atena.

2. societate sau instituție care reunește și promovează oameni de valoare științifică și culturală (traducerea noastră).

Atunci când termenul «academie» este folosit în structura denominativă a unor substantive proprii compuse care reprezintă denumiri oficiale conferite unor referenți reprezentați de instituții, proiecte, programe etc. alegerea sa nu se face în mod aleatoriu, ci are o „motivaţie extralingvistică”, putând fi rezultatul subscrierii la moda denominativă în vigoare la un moment dat. Evident că foarte important în alegerea numelui este referentul în sine și experiența denominativă a atribuitorilor de nume. Luând în discuție un referent particular, *Academia Română*, simbolul (termen/reprezentare) său face referire la instituţia supremă de cultură şi ştiinţă a României, iar conceptul (ideea/conotația/referința) este „simbol al spiritualității, forum al consacrării, spațiu al cercetării” (http://www.acad.ro).

BDD-A31289 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:27 UTC)

1.3. Sintaxa termenului «academie» în limba română

Nu se poate vorbi despre păstrarea sau respectarea vreunui tipar sintactic în ceea ce privește ecuația lingvistică în care se încadrează unitățile denominative care cuprind lexemul «academie».

Pentru învățământul superior limba română se păstrează încă într-o ordine lingvistică, în timp ce pentru celelalte domenii tiparele variază:

Tabel 1. Tipare lingvistice ale unităților denominative care cuprind lexemul *academie*

Nr.crt.	Tipar lingvistic	Exemple
1.	„academia” + prepoziția „de” + un determinant în acuzativ urmat uneori și de un nume propriu	*Academia de Poliție* „Al. I. Cuza”, București *Academia de Studii Economice*, București *Academia de Teologie*
2.	„academia” + determinant în genitiv	*Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”*, Sibiu
3.	„academie” urmat de determinantul „națională” + prepoziția „de” urmată de domeniul de activitate	*Academia Națională „Mircea cel Bătrân”,* Constanța *Academia Națională de Administrație* *Academia Națională de Informații*, București
4.	„academia” + un substantiv propriu în genitiv (cele mai multe exemple)	*Academia lui Horia, Academia Biancăi*
5.	„academia” + substantiv comun în genitiv	*Academia cățeilor, Academia traducerilor* *Academia vinului, Academia piticilor*
6.	„academia” urmat de un nume propriu care, deși nu are nicio marcă lingvistică proprie genitivului, include ideea de proprietate, de apartenență	*Academia Gică Popescu, Academia Gică Hagi* *Academia Geta Voinea*
7.	„academia” + prepoziția „de” + substantiv comun în acuzativ	*Academia de bere, Academia de mortare* *Academia de Nunți* *Academia de traduceri*

Dincolo de stabilirea sensurilor unui termen şi integrarea acestuia în structuri sintactice care pot fi supuse categorizării şi clasificării, un demers biografic se concentrează asupra referentului, pe care îl prezentăm de asemenea, în diacronie pentru a-i înțelege mai bine evoluția specifică.

2. O perspectivă diacronică asupra referenților termenului «academie»

2.1. Scurt istoric al contextului sociocultural şi politic al apariției Academiei la români

Societatea românească nu a avut, din cauza condițiilor socio-economice, culturale, dar mai ales de ordin politic, același ritm de dezvoltare cu al altor țări europene. Astfel, Despot Vodă (1561–1563), în Moldova, este primul dintre

BDD-A31289 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:27 UTC)

domnitorii români care s-a gândit la necesitatea creării, cu ajutorul unor învăţaţi aduşi din Grecia, Germania şi Franţa, a unui colegiu înalt, de rang academic la Cotnari (*Schola latina*) şi a unei „academii” la Suceava, proiecte care nu au fost însă finalizate.

Ideea înfiinţării unei „academii” a avut-o şi un domnitor al Ţării Româneşti, Petru Cercel (1583–1585), care, la reşedinţa de la Târgovişte, a reuşit să reunească oameni de cultură italieni, francezi şi greci. Încercări similare s-au înregistrat şi în anii următori, concretizate în organizarea *Academiei Vasiliene de la Iaşi* (1640), în timpul domniei lui Vasile Lupu. Mai apoi, expansiunea spre ţările româneşti a prozelitismului catolic şi a ortodoxismului grecesc, la Bucureşti şi la Iaşi, va avea drept „efect” înfiinţarea unor şcoli superioare denumite Academiile Domneşti de la Bucureşti în 1688, așa cum indică majoritatea surselor, mai precis 1689 conform cercetărilor Ariadnei Camariano-Cioran (1971: 33–34) şi Iaşi (1707).

Primele demersuri privind crearea Academiei Domneşti din Bucureşti au fost întreprinse, potrivit aceleiași cercetătoare, de către domnitorul Şerban Cantacuzino. Urmaşul lui, Constantin Brâncoveanu, căuta, pe la 1700, după unele informaţii, să aducă profesori de la Halle. L-a ales, în final, pe Sevastos Kyminitis, care a introdus cursuri superioare de filosofie neoaristotelică, dar a murit în 1702, obligându-l pe domn să reorganizeze şcoala. Aceeaşi autoare fixează ca fondator pe Antioh Cantemir. Nicolae Mavrocordat, în 1714, după războiul ruso-turc, a reînfiinţat şcoala grecească (Camariano-Cioran 1971: 70). Aceste instituții de învățământ superior aveau drept scop instruirea şi formarea unei intelectualităţi elevate, care să poată exercita o influenţă hotărâtoare asupra opţiunilor religioase, dar şi politice, mai ales în cercurile conducătoare autohtone și străine. Cele două *Academii* au fost denumite şi *Academiile Greceşti* datorită apartenenţei etnice a profesorilor şi, mai ales, datorită predominanţei păturii conducătoare greceşti prin care se vor institui conducerile fanariote ale ţărilor româneşti. În ciuda predării în limbile greacă şi latină, elevii erau de provenienţă română, ca şi boierii, domnitorii şi apropiaţii acestora. Cel mai elocvent exemplu îl constituie principele Dimitrie Cantemir, instruit de către profesorii greci de la ambele Academii, în mod special, de către călugărul grec Ieremia Cacavelas, ceea ce explică faptul că principele scria în greacă şi în latină. La Academiile Domneşti, între disciplinele predate, filosofia era pe primul loc. Marele dascăl, profesorul principal (decanul, cum i-am zice astăzi), preda şapte cursuri de filosofie: logica, retorica, fizica, despre cer, despre naştere şi pieire, despre suflet şi metafizică ceea ce înseamnă că Academiile acestea erau un fel de „facultăţi de filosofie”(Surdu 2010).

Dorința românilor de a avea o „academie” în adevăratul sens al cuvântului se va împlini mult mai târziu, odată cu realizarea unui alt vis, acela al Unirii celor două Principate. Alături de amplul program de reforme care au urmat actului de la 24 ianuarie 1859 s-au creat condiții optime și pentru înființarea unei academii asemenea celor existente în Europa de două secole deja. În anul 1860, G. Sion a realizat un proiect de statut pentru crearea unei academii românești, alcătuită din 15 membri care ar fi trebuit să fie persoane cu un renume în lumea literară și să aibă și preocupări în domeniul cercetării limbii române, a istoriei românilor. Cel care va sprijini, nu numai prin prisma funcției îndeplinite, dar și financiar, dăruind din lista sa civilă 5000 de galbeni pentru crearea unei instituții a Academiei, a fost

BDD-A31289 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:27 UTC)

domnitorul Alexandru Ioan Cuza, în 1863. Suportul său material se adăuga celui oferit de grecul Evanghelie Zappa, naturalizat român, care dăruise guvernului român de atunci 5000 de galbeni pentru alcătuirea unui dicționar al limbii române. Se pare că cele două fonduri, Cuza-Zappa au constituit fundamentul material care a stat la baza înființării Academiei Române. Prin Decretul nr. 582 din 13 aprilie 1866 al Locotenenței Domnești se va înființa la București *Societatea Literară Română* care se va transforma ulterior, la 27 martie 1879, prin decretul domnesc nr.1246, în institutul național care va purta denumirea de Academia Română[2].

2.2. „Academiile” contemporane

Dacă inițial numele de „academie” era folosit numai în denumirea unor școli de învățământ superior și în denumirea unor școli și colegii de stat sau private, legal constituite, care erau specializate în domenii specifice, în ultimii ani, asistăm la o răspândire proliferantă în denumirea unor organizații, firme, constituite pentru a stabili, menține și îmbunătăți standardele într-un anumit domeniu de activitate sau a unor programe de instruire.

Ca referent pentru cel mai înalt for de cultură şi de ştiinţă al ţării, *Academia Română* este mai tânără cu două secole decât Academia Franceză care datează din anul 1634 (cu doar 40 de membri în componență) având în prezent 164 de membri (din 181 posibili). Pe lângă denumirea acestei instituții consacrate, în societatea românească contemporană, regăsim o multitudine de alte „academii” ca denumiri oficiale.

În primul rând, termenul apare cu sensul „nobil”, așa cum îl denumește Stelian Dumistrăcel (2015), în denumirea unor instituții de învățământ superior: *Academia de Poliție „Al.I. Cuza”*, București (care, prin numele purtat, cinstește memoria unuia dintre fondatori); *Academia de Studii Economice*, București; *Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”*, Sibiu; *Academia Națională „Mircea cel Bătrân”*, Constanța; *Academia Națională de Administrație*, București; *Academia Tehnică Militară*, București; *Academia de Studii Economice*, București etc.

Un al doilea context/situație se referă la utilizarea termenului în denumirea unor asociații socioprofesionale. Și aici se pot distinge două categorii de *academii* și anume, prima se referă la academii create în prima jumătate a secolului al XX-lea, ca, de exemplu, *Academia de Științe Medicale*, care a fost înființată în anul 1935 prin Legea nr. 91, aprobată de Senat și Camera Deputaților, iar apoi promulgată prin Decret Regal. A doua categorie include *academiile* apărute după 1989, din cauza unor interese politice sau financiare, și care sunt instituții care au în denumirea lor numele *academie*, fără ca membrii acestora să fie persoane care să aibă merite științifice deosebite – una dintre condițiile considerate a fi esențială cu mult timp în urmă, pentru a deveni *academician.* Vorbim astăzi despre *Academia Oamenilor de Știință din România*, considerată de unii o clonă politică sau despre nou înființata și controversata *Academie de Ştiinţe ale Securităţii Naţionale* (2012) prezentată emfatic, de către întemeietori, ca fiind

> o instituţie publică de interes naţional, în domeniul cercetării ştiinţifice din sistemul de apărare, ordine publică şi siguranţă naţională, de consacrare academică, aflată în

[2] Cf. https://istoriiregasite.wordpress.com/2012/06/04/istoria-academiei-romane-i/.

BDD-A31289 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:27 UTC)

> coordonarea Ministerului Apărării Naţionale, Ministerului Afacerilor Interne şi Serviciului Român de Informaţii (http://www.assn.ro).

La acestea se adaugă *Academia de Ştiinte Tehnice* (ASTR), care se legitimează prin actul constitutiv de înființare care poartă data de 17 octombrie 1997. Avizul Academiei Române privind denumirea acestei academii a fost precedat de controverse puternice, întrucât s-a constatat că

> absența unor reglementari normative în domeniu permite ca, prin presiunea unor oameni politici, să se creeze instituții cu denumirea de „academie", de interes național, fără suport adecvat științific, moral și fără justificare decât, cel mult, satisfacerea unor orgolii personale[3].

De altfel, obiecțiile ridicate sunt întemeiate deoarece restricționarea întrebuințarii cuvântului «academie», singur sau urmat de alți determinanți, în denumirea de firme ale persoanelor fizice sau juridice, cu excepția Academiei Române chiar a fost reglementată printr-un decret-lege din 8 iulie 1938. Asupra acestei reglementări s-a revenit în anul 2010, când Camera Deputaților a decis că asociațiile și fundațiile care urmează să fie constituite nu vor mai avea dreptul să utilizeze în denumirile o serie de termeni, printre care și «academie» (www.mediafax.ro). În august 2016, la sărbătorirea a 150 de ani de la înființarea *Academiei Române,* Ionel Haiduc, fost președinte al acesteia în perioada 2006–2014, invoca și evoca aceste reglementări, care, în continuare sunt ignorate în România.

Ca urmare, al treilea context în care se regăsește lexemul «academie», în societatea contemporană se referă la prezența acestuia în diverse domenii de activitate dintre care majoritatea nu prea au legătură cu vreo manifestare a unui act de cultură. Astfel, avem puzderie de denumiri de baruri, saloane de coafură, grădinițe pentru copii, cluburi sportive. După cum afirmă profesorul Stelian Dumistrăcel (2015), explozia academiilor din spațiul românesc „nu e nimic nou sub soare", întrucât așa cum se explică în *Dicționarul limbii române,* apărut sub egida Academiei, pe lângă sensul nobil, de „societate de scriitori și învățați, recunoscută ca instituție de stat", lexemul *academie* înregistrează și un sens considerat arhaic de „școală înaltă" sau chiar „universitate" de la care, prin extensie, s-a format și acela de „așezământ privat în care se învață practica mai adâncă a unor arte și meșteșuguri", sens exemplificat prin „academie de muzică" (= conservator), dar și prin „academia de croitorie din Dresda", specializări la care August Scriban adaugă scrima și echitația (Scriban 1939, s.v.). Dintre domeniile bogate în „academii", chiar dacă cei care le calcă pragul nu au statul de academicieni sau „nemuritori" cum sunt considerați adevărații membri ai Academiei, amintim:

2.2.1. Titluri de emisiuni TV

Academia vedetelor, Academia copiilor isteți, Academia ştrengarilor (Emisiunea copiilor isteți VoxTVRegional), *Academia lui Horia, Academia Biancăi* etc. sunt titluri care se încadrează bine în tiparele jurnalistice impuse pentru titluri de articole sau formate de emisiune, menite să atragă atenția consumatorului de cultură

[3] http://www.hotnews.ro/stiri-esential-20874944-academia-romana-desfiinteaza-proiectul-lege-privind-academia-stiinte-jocul-acesta-academiile-genereaza-riscuri-vulnerabilitati-nebanuite.htm.

BDD-A31289 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:27 UTC)

mass-media, dar există adesea o incongruenţă clară între lipsa de cultură a participanţilor (şi chiar a gazdelor) la astfel de emisiuni şi „pretenţia academică” sugerată de nume.

2.2.2. Denumiri de bloguri/ site-uri

Accesibilitatea mijloacelor de comunicare online şi rolul lor indubitabil în proiectarea imaginii publice a unor instituţii/asociaţii aparţinând celor mai diverse domenii, precum şi eficienţa lor în exprimarea publică a opiniilor personale în cadrul unor forumuri de discuţii explică proliferarea site-urilor şi a blogurilor, aparent neîngrădită de norme lingvistice.

Tabel 2. Denumiri de bloguri/site-uri cu lexemul «academie»

Domenii	**Exemple de denumiri**
Domeniul economic	*Academia Cibernetică a KPMG* (se recomandă ca fiind „un centru inovator pentru învățarea personalizată a conceptelor cibernetice cacre oferă un cadru de învățare de tip e-learning”), *Academia de afaceri creştine Review* (CBAR-Christian Business Academy Review), *Academia de eCommerce by Silkweb Academia de Vânzări* ***MC***, *Academia de Banking* („un program de training intensiv dedicat tinerilor aflați la început de drum, care își doresc să urmeze o carieră în banking”[4] etc.
Domeniul social	*Academia bărbaților* (un blog platformă pentru informare din domenii de interes), *Academia femeilor* – platformă online *Academia DEBS (2004)* – filme online *Academia Mireselor* – forum online care oferă sfaturi în organizarea unei nunți. *Academia Pacientului* – ghid online pentru pacienți *Academia DeFIV* – oferă metode optime de prezervare a fertilității Academia „Grow Me Up” (își propune să ajute tinerele să devină adevarate domnișoare) etc.
Domeniul educațional	*Academia Piticilor* – centru educațional After School; *Academia Copiilor* – cursuri și programe de training pentru copiii de vârstă preșcolară; *Academia Heidi* – pentru tătici, bărbați, cupluri; *Academia Părinților*; *Academia mămicilor din Timișoara*; *Academia Ta* – cursuri de formare profesională acreditate; *Academia de Stil* – cursuri de educație vestimentară pentru bărbați
Domeniul gastronomic și oenologic	*Academia Vinului* („un loc cu circuit închis unde doritorii pot învăța ritualul consumării unui vin bun”[5], *Academia de Bere* – bar în Deva, Hunedoara; *Academia de Artă Gastronomică și Turism* etc.

[4] http://www.librabank.ro/academia_de_banking.
[5] http://www.tion.ro/academia-vinului-eleganta-de-secol-ixx/news-20100507 03564800.

BDD-A31289 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:27 UTC)

Domenii	**Exemple de denumiri**
Domeniul sportiv	*Academia de Tenis Herăstrău*; *Academia Gică Hagi*; *Academia Gică Popescu*; *Academia de Handbal Minaur*; *Academia de portari, Giurgiu*; *Academia de Fotbal Sport Team*; *Academia de baschet Club Timișoara*; Academia de Tenis EMD Bacău etc.
Domeniul socioprofesional	*Academia Meseriașilor de Elită*; *Academia de Nunți*; *Academia „Floare de Colț”*; *Academia Geta Voinea*; *Academia de Intercoiffure-școală de coafură*; *Pop Academy*, Cluj; *Academia de coafură Cristi Pascu*; *Academia de Traduceri* (fondată în 2005, se recomandă ca fiind cea mai mare echipă de traducători specializați din România); *Academia Traducătorilor*; *Academia de Brokeri*; *Academia de Mortare*; *Academia de Meserii*; *Academia și studioul de dans Adamas*, Bacău etc.
Mass-media **Titluri de publicatii** **Titluri de articole**	*Academia Cațavencu* (un cunoscut și longeviv săptămânal de investigație din România, fondat în anul 1991, în care sunt supuse criticii aspectele sancționabile ale vieții politice, sociale, culturale, cu intenția de a se constitui într-un forum (demascator!) al demagogilor și oportuniștilor din viața publică – Dumistrăcel 2015) *Academia de Gashcă* – supliment al *Academiei Cațavencu*[6].

3. Concluzii

Lucrarea noastră și-a propus să aducă în atenție evoluția semantică a termenului «academie» atât din perspectivă diacronică, urmărind procesele denominative la care a fost supus de la primele atestări documentare și lexicografice, cât și sincronică, prezentând situația în care se regăsește termenul în prezent. Demersul nostru merge dincolo de identificarea şi clasificarea ariilor semantice în care regăsim acest termen, examinând posibilele cauze (de exemplu, contaminare culturală) ale modificării sensului inițial sub influenţa factorilor lingvistici şi extralingvistici.

Analizată din perspectivă sociolingvistică, această unitate denominativă care îndeplinește funcția de identificare şi clasificare a unor referenți, reprezintă şi un indice al dinamicii sociale specifice unei comunități. În acest sens, practicile sociale curente indică faptul că, pe lângă folosirea termenului «academie» în denumirea forului suprem de cultură și știință din România (Academia Română), în denumirea unor școli de învățământ superior, precum şi a unor școli și colegii de stat sau private, legal constituite, specializate în domenii specifice, în ultimii ani asistăm la o răspândire proliferantă în denumirea unor organizații şi asociații constituite pentru a stabili, menține și îmbunătăți standardele într-un anumit domeniu de activitate sau a

[6] *Penitenciarul, noua Academie*; *Academie alternativă cu Mencinicopschi, Andronescu și Cristoiu*; *Peneliștii vor să salveze „Academia” lui Oprea și Maior*; *Academie-biserică-pușcărie-Gigi Becali vrea condiții speciale în penitenciar, plus telefon mobil la discreție*; *Academia de ademenit bărbați cu bani*; *Academia de șpagă de la Moravița* etc. – prezența termenului *academie*, folosit în sens ironic în diverse titluri din mass-media, știrbește din imaginea instituției în discuție.

BDD-A31289 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:27 UTC)

unor programe de instruire. La acestea se adaugă o multitudine de firme cu titlul „academie”, al căror scop principal este acela de a-și atrage astfel potențialii clienți creând iluzii privind garanția calității, a științificității și rigurozității produselor/ serviciilor vândute.

Din păcate, folosirea ironică a termenului în diverse titluri din mass-media are ca rezultat imediat îndreptarea atenției opiniei publice asupra imaginii negative a unor așa-zise „academii”, mai ales atunci când acest termen este alăturat unor nume de persoane care nu se bucură de notorietate științifică, ci, dimpotrivă, sunt asociate cu lipsa de cultură. Avem încredere însă, că aceste mode onomastice nu vor prejudicia validarea socială a sensurilor pozitive ale termenului.

Bibliografie

Bidu-Vrânceanu 1986: Angela Bidu-Vrânceanu, *Lexic comun, lexic specializat*, Bucureşti, Editura Universității.

Camarion-Cioran 1971: Ariadna Camarion-Cioran, *Academiile Domneşti din Bucureşti şi Iaşi*, Bucureşti, Editura Academiei Române.

Dumistrăcel 2015: Stelian Dumistrăcel, *Academii*, în „Timpul”, nr. 196/iulie http://www.revistatimpul.ro/view-article/2663.

Ogden, Richards 1923: Charles Kay Ogden, Ivor Armstrong Richards, *The Meaning of Meaning: A Study of the Influence of Language Upon Thought and of the Science of Symbolism*, London, Routledge & Kegan Paul.

Popescu 2016: Dragoș Popescu, *Academiile Domnești din București și Iași și începuturile învățământului filosofic românesc modern. Schița unui context istoric și cultural*, în Revista de Filosofie, Tomul LXIII, Nr. 1, p. 33-52, 2016.

Scriban 1939: August Scriban, *Dicţionaru limbiĭ româneştĭ (Etimologii, înţelesuri, exemple, citaţiuni, arhaizme, neologizme, provincialisme)*, Iași, Editura „Presa Bună”.

Stoichițoiu-Ichim 2001: Angela Stoichițoiu-Ichim, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influenţe, creativitate*, București, ALL Educațional.

Zugun 2010: Petru Zugun, *Lexicologia limbii române*, Iași, EdituraTehnopres.

DLR = *** *Dicţionarul limbii române*, Ediția anastatică, București, Editura Academiei Române, 2010.

Surse online

http://www.acad.ro.

http://projects.adkafe.ro/clipa/2010/06/repere-academice/acad-alexandru-surdu/neoaristotelismul-scolastic-la-academiile-domnesti.

http://www.academiacatavencu.info/.

http://blog.coltulromanesc.ro/academii-de-studii-pentru-tarani/.

http://www.hotnews.ro/stiri-esential-20874944-academia-romana-desfiinteaza-proiectul-lege-privind-academia-stiinte-jocul-acesta-academiile-genereaza-riscuri-vulnerabilitati-nebanuite.htm.

https://istoriiregasite.wordpress.com/2012/06/04/istoria-academiei-romane-i/.

http://www.inregistraremarci.ro/marci/cautare.php?from_form=1&marca=ACADEMIA&x=37&y=17&firma=.

http://www.institutuldefilosofie.ro/download.php?view.533http://www.institutuldefilosofie.ro/download.php?view.533.

http://www.librabank.ro/academia_de_banking.

http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/academy.

BDD-A31289 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:27 UTC)

The Biography of the Term *Academy* in Romanian: From Denominative Processes to Social Practices

The current paper explores the semantic evolution of the Romanian term *academie* (academy), considering the denominative processes involving it since its first documentary and lexicographic attestations to the present. Our approach expands from the identification and classification of the semantic areas to which the term belongs, to the investigation of the potential causes (e.g. cultural contamination) for the changes in the original meaning, under the influence of linguistic and extralinguistic factors.

In a sociolinguistic perspective, this denominative unit both fulfils the function of identifying and classifying particular referents and represents an index to the social dynamics specific to a community. Thus, current social practices indicate that, in addition to the usage of the term *Academie* in the title of the highest cultural and scientific "forum" in Romania (Romanian Academy), in the designation of some higher education institutions and specialised colleges, we witness its proliferative usage as an identification label for some associations and organisations in charge with maintaining and improving professional standards. Moreover, a whole of range of company names employ the term for marketing purposes, as a guarantee to outstanding quality and scientific rigour of varied products and services. Another aspect of social practices involving the term under discussion refers to the ironic usage and deprecating value attributed to it in media headlines to the purpose of drawing public attention to the negative image of some so-called "academies", whose ownership or corporate image is associated with some Romanian public figures of doubtful reputation. Nevertheless, we trust that these onomastic fashions are not liable to prejudice the social validity of the positive connotations of the term.

BDD-A31289 © 2020 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:27 UTC)